

Boerderij Nooitgedacht 1980. Met zomerhuis en waterput

Rijksstraatweg 133 Duivendrecht

Boerderij Nooitgedacht in 1985

donderdag 28 juni 2001 / nummer 982 / 43e jaargang /

Geen eensgezindheid over nieuwbouw Rijksweg

Verdeeldheid troef in Het Dorpshuis tijdens de inspraakavond maandag 11 juni over de plannen voor vervangende woningbouw op de hoek Rijksweg/ Tamarindeweg te Duivendrecht. De bewoners van het seniorenwoonproject De Bolster voelen niets voor een gesloten woonblok voor hun neus, de Stichting Oud Duivendrecht (SOD) wil de huidige bebouwing behouden om het dorpskarakter in ere te houden en anderen zien wel wat in extra woningen, want "de jeugd heeft al genoeg moeite om aan woonruimte te komen".

Langs Rijksweg, hoek Tamarindestraat, staan enkele woningen, die qua onderhoud en inrichting niet meer voldoen aan de moderne eisen t.a.v. grootte, natte cellen en isolatie. Oppervlakte en inhoud zijn zodanig dat ze ook moeilijk geschikt te maken zijn. De gemeente, eigenaar van de woningen, wil ze slopen en i.s.m. Woningstichting nieuwbouw neerzetten, een mix van eengezinswoningen, appartementen en seniorenwoningen, totaal 12 woningen waar er nu 3 staan. Alle woningen krijgen een tuin of dakterras. Ook is gekeken naar de woningen aan Tamarindestraat, die in particuliere handen zijn. Met de bewoners/eigenaars wordt overleg gevoerd in hoeverre zij er voor voelen om hun woningen aan te pakken in een tweede fase. Als bewoners er niets voor voelen gaat deze tweede fase niet door. De nokhoogte van de nieuwbouw, 2 bouwlagen met kap, komt uit op 9 meter. Hoger dan de huidige bebouwing, maar het komt overeen met de bestaande woningen elders aan Rijksweg. De bewoners van De Bolster zijn bang dat zo'n hoog aaneengesloten front van nieuwe woningen hun woongroepproject aan het zicht zal onttrekken. En als er aan de achterzijde ook nog ramen in komen dan wordt de privacy aangetast. Tamarindestraatbewoner Henk Veen wees Bolster-woordvoerder Rotteveel er fijntjes op dat toen hij zijn woning betrok er nog geen Bolster stond en door de bouw ervan de privacy van hem en zijn medebewoners een stuk minder werd, zonder dat daar bezwaar tegen gemaakt werd. Een foutje van de aannemer heeft De Bolster zelfs een

paar meter van zijn tuin gekost. Architect Stout liet Rotteveel en zijn medestanders zien hoe de plannen aangepast waren, zodat het zicht vanuit de woonkamers minimaal belemmerd wordt en de afstand tussen de gevels van De Bolster en de nieuwbouw van 12 meter oploopt naar 17 meter. Ook is een galerij ingekort. Dat alles moet de inrij vermindern met oog voor de privacy. De SOD voelt niets voor de nieuwbouwplannen en wil eerst onderzocht zien of alles bij het oude laten mogelijk is. Mocht blijken dat dat niet mogelijk is dan wil SOD dat er iets terugkomt wat erop lijkt. Rijkswegbewoner Van Driel beviel de "te grote, massale bouwgevel" zo dicht aan de straat niet. De bewoners/eigenaren van de woningen aan Tamarindestraat waren er nog niet allemaal uit. Velen hebben veel energie en geld in hun woning gestoken en zijn redelijk tevreden met het resultaat. Aan de andere kant trekt een vernieuwde woning wel, als bruintje dat kan trekken. Eric Jepkes vond het prachtig dat er voor 3 nu bestaande woningen er 12 terugkomen, zodat meer mensen een kans krijgen op een woning. Hij vindt wel dat de bebouwing het huidige karakter moet behouden. Wethouder Hanneke Brummelhuis kon vertellen dat alle woningen beschikbaar zullen komen voor eigen ingezetenen en dat er sociale woningbouw bijzit voor senioren en starters. De diverse opmerkingen zullen worden meegenomen in de totale inspraak.

De St. Oud-Duivendrecht laat op de valreep nog een deskundig onderzoek verrichten:

Beknopt bouwhistorisch verslag
Stichting Historisch Boerderij-Onderzoek
Arnhem, augustus 2001

Boerderij Rijksstraatweg 133a te Duivendrecht (N.-H.)

Rijksstraatweg 133a te Duivendrecht

Op verzoek van de Stichting Oud-Duivendrecht heeft de SHBO een bezoek gebracht aan de voormalige boerderij op het adres Rijksstraatweg 133a te Duivendrecht. Dit verzoek kwam als reactie op de sloopplannen van de eigenaar van het pand, de gemeente Ouder-Amstel.

De boerderij is vermoedelijk in de eerste helft van de 19de eeuw gebouwd. Het pand ligt met de voorgevel naar de weg gekeerd, met de nok evenwijdig aan de straat. Een foto uit de jaren vijftig van de vorige eeuw laat zien dat de boerderij oorspronkelijk bestond uit het voorhuis met daaraan vast het bedrijfsgedeelte. Naast de boerderij stond een zomerhuis. Het zomerhuis en vermoedelijk in dezelfde periode ook het bedrijfsgedeelte zijn ongeveer 20 jaar geleden gesloopt ten behoeve van de bouw van een bejaardenhuis. Het voorhuis staat tijdens dit schrijven nog overeind. Het deels oorspronkelijke hek werd tijdens ons bezoek d.d. 24 augustus 2001 gedemonteerd en afgevoerd. Uit genoemde foto blijkt dat dit hek oorspronkelijk aan de andere zijde van de voorgevel stond en is verplaatst ten behoeve van het creëren van een toegang voor het bejaardenhuis.

De boerderij ligt aan de hoofdweg van Duivendrecht. Een vergelijking van de historische topografische atlas laat zien dat het pand aan de oude hoofdas van het dorp gestaan heeft. Verder blijkt uit deze vergelijking dat er in Duivendrecht in de loop der tijd zeer veel oude boerderijen zijn verdwenen. Het hier besproken pand is een van de weinige oude objecten die nog resteren van het oorspronkelijke agrarische Duivendrecht.

Het pand is opgebouwd uit een begane grond en een zolderverdieping. Op de begane grond komt men vanuit de voordeur de centrale middengang in. Links van deze gang bevinden zich een grote kelder met daarboven twee opkamers. Aan de andere zijde was aan de voorkant de zgn. goeie kamer met daarachter de woonkeuken gelegen. Een deur in de achtergevel van de keuken leidde vermoedelijk eerst naar de werkvloer die direct achter het voorhuis was gelegen en onderdeel uitmaakte van het bedrijfsgedeelte.

De draagconstructie is nog geheel oorspronkelijk en bestaat uit een enkelvoudige, geprofileerde balklaag en schaarspanten met afgeschoorde tussenbalken. Er zijn twee gedeelten van gebintstijlen van het bedrijfsgedeelte bewaard gebleven. Deze zijn opgenomen in een relatief recentelijk geplaatste muur in een in hout opgetrokken aanbouw aan de achterzijde van het voorhuis dat een klein deel van het oude bedrijfsgedeelte vervangt.

Alleen al uit het voorhuis is af te leiden dat de boerderij een melkveehouderij was, door de grootte van de kelder. Deze kelder was een essentieel onderdeel in het proces van het kaasmaken.

Een gedeelte van de oorspronkelijke schouw in de voormalige woonkeuken is nog zichtbaar boven het verlaagde plafond. Verder geven aftekeningen op de balklaag in de achterste opkamer de plaats aan waar zich oorspronkelijk de bedstede bevond. In het midden zijn op twee balken aftekeningen zichtbaar van de oorspronkelijke plaats waar zich de trap naar de zolderverdieping bevond. Deze trap was toegankelijk vanuit de al genoemde werkvloer direct achter het voorhuis. De meest recente trap naar de zolder bevond zich rechts van de toegang tot de achterste opkamer; deze trap is zeer recentelijk geheel gesloopt.

Op de zolder is nog een bedstede met kast aanwezig die bedoeld was voor de inwonende meid. Door het rechter gedeelte van de zolder loopt het oorspronkelijke rookkanaal van de schouw van de onderliggende woonkeuken. In de linker nokhoek tekent de voormalige aanwezigheid van een tweede schoorsteen zich af. Gezien de dicht op elkaar staande spanten en gezien de situering van de twee opkamers onder deze nok lijkt het erop dat er zich aan deze zijde geen schouw met rookkanaal heeft bevonden. Vermoedelijk heeft er oorspronkelijk aan deze zijde een schoorsteen gezeten, met het doel de symmetrie van het exterieur te waarborgen. De dakkapel aan de voorzijde is niet oorspronkelijk en is vermoedelijk aan het eind van de 19de of het begin van de 20ste eeuw geplaatst.

Op grond van het metselwerk, de indeling en de vensters is het pand in de vroege 19de eeuw te dateren. Van de aanwezigheid van een oorspronkelijke interieurafwerking is nauwelijks meer sprake omdat de huidige eigenaar het pand onbewoonbaar heeft gemaakt. Hiervoor zijn onder andere een aantal oorspronkelijke binnendeuren gesloopt en gebruikt om de ramen mee af te timmeren en is het trapje naar de achterste opkamer gesloopt. Wat nog rest zijn de geprofileerde balken. In de gang bevindt zich

een rondboog die waarschijnlijk bij de oorspronkelijke opzet behoort. Het plafond is hier voorzien van een stucornament dat vermoedelijk in het begin van de 20ste eeuw geplaatst is. Een deel van de binnenzijde van het vensterkozijn in de zijgevel van de voormalige mooi kamer laat zien dat de vensters oorspronkelijk binnenluiken bezaten.

Het exterieur is gaaf gebleven. De bakstenen gevels¹ met het fijne voegwerk zijn intact. Vrijwel alle vensteropeningen en raamkozijnen zijn oorspronkelijk. Alleen het keldervenster in de voorgevel is een latere, in stijl uitgevoerde, toevoeging. Het dak is voorzien van blauwe Oudhollandse dakpannen.

Conclusie

Door de sloop van het bedrijfsgebouwe en het zomerhuis en door de bouw van het bejaardenhuis is het totaalbeeld van de oude boerderij ernstig aangetast. Het voorhuis geeft echter een goed beeld van een vroeger in deze streek veel voorkomende boerderij uit het begin van de 19de eeuw. Het pand is slechts op ondergeschikte punten gewijzigd. Het exterieur is opvallend gaaf gebleven. Binnen is de oorspronkelijke indeling nog grotendeels aanwezig en de draagconstructie is nog geheel intact. De situering van het pand in het centrum van Duivendrecht maakt het object tot een historisch, beeldbepalend element, wat wordt versterkt door het goed bewaard gebleven exterieur en door de ligging aan de centrale, oude straat van Duivendrecht. Het vormt voor het sterk gewijzigde beeld van Duivendrecht een kijkvenster in het verleden, waardoor het verleden zichtbaar blijft. Stedenbouwkundig gezien is het pand een waardevol element.

¹ De baksteenformaten zijn 20,5 / 21 x 10,5 x 3,5 / 4 cm, met een tienlagenmaat van 44 cm.

En dan gebeurt het toch weer....een kijkvenster in het verleden, waardoor het verleden zichtbaar blijft, valt ten prooi.

Voorhuis boerderij tegen de grond

Het laatst overgebleven voorhuis van de boerderij aan Rijksstraatweg vóór ouderenwooncentrum De Bolster gaat definitief tegen de vlakte om plaats te maken voor woningbouw. Hiermee verdwijnt wederom een klein stukje oud-Duivendrecht. Een kleine vijftien jaar geleden hebben het hoofdgebouw en de stallen van de oorspronkelijke boerderij het veld moeten ruimen voor De Bolster.

Aangezien de sloopvergunning reeds is verleend zal het voorhuis een dezer dagen afgebroken worden. De sloop is zelfs tot tweemaal toe uitgesteld om niet de indruk te wekken dat de behandeling van de nieuwbouwplannen in de raadscommissie Ruimte slechts een formaliteit zou zijn en de tegenstanders van sloop alsnog de gelegenheid te geven hun bezwaren uiteen te zetten. Jopie Euwe van de Stichting Oud Duivendrecht (SOD) greep de gelegenheid aan om te pleiten voor een bouwplan met behoud van het oude voorhuis, een deel van één van de oudste boerderijen van Duivendrecht, dat volgens de SOD historisch en beeldbepalend is en stedenbouwkundig waardevol. Ze voerde een rapport aan van de Stichting Historisch Boerderijen Onderzoek, waaruit blijkt dat het voorhuis nog in goede staat verkeert. Euwe zag mogelijkheden om er twee appartementen in te realiseren, zodat het geen afbreuk zou doen aan het aantal woningen zoals die zijn voorzien in het nieuwbouwplan. "Het kan nog, want het staat er nog", aldus Euwe. Het is de bedoeling dat de Woningstichting op de hoek Rijksstraatweg/Tamarinestraat in een eerste fase 12 woningen gaat bouwen (3 eengezinswoningen, 6 appartementen op verdieping en 3 seniorenwoningen op begane grond) en in een tweede fase 4 particuliere woningen aan Tamarinestraat vervangen door 3 eengezinswoningen en 1 seniorenwoning. Over de uitvoering van fase twee wordt nog overleg gevoerd met de bewoners/eigenaren.

Ook Jan van Driel hield een pleidooi voor behoud. "Nieuwbouw in Duivendrecht heeft al jaren de plaats opgeëist van oude gebou-

wen, met name boerderijen. Duivendrecht is volgebouwd, nu wordt het tijd te denken aan behoud. Bewoning is mogelijk, maar ook winkel of openbare bestemming. In een kleine plaats mag men best tevreden zijn met een bescheiden monument dat eruit spettert tussen nieuwbouw".

De heer Rotteveel bepleitte met veel verve nogmaals de belangen van de bewoners van De Bolster, dat verborgen dreigt te raken achter een nieuwbouwwand. De plannen waren enigszins aangepast om de zichtlijnen van enkele woningen van De Bolster te verbeteren, maar volgens hem nog lang niet voldoende.

Het mocht allemaal niet meer baten. De raadscommissie stemde unaniem in met sloop en nieuwbouw. Of zoals Jan Coevert (CDA) het verwoordde: "Dankzij onze voorouders kunnen wij hier nu wonen. De toekomstige bewoners zullen blij zijn dat ze hier kunnen wonen". Joke ten Brink (D66) zag niet in "hoe je het voorhuis op een charmante manier zou kunnen inpas- sen" en vond dat de architect al zijn best had gedaan om tegemoet te komen aan ieders wensen. Leo Smits (Pv/dA) voelde enige sympathie voor de sloopbezwaren, maar ziet "niets in oud- bouw leunend tegen nieuwbouw aan". Zeker nog nooit in Amsterdam geweest.

Volgens wethouder Hanneke Brummelhuis (CDA) is behoud van het voorhuis nooit overwogen. "Het is slechts een deel van een oud gebouw en dus niet meer in zijn oorspronkelijke staat. Ik heb nooit vermoed dat voor dit verminkte pand aandacht gevraagd zou worden. Ik hoop dat we over 50 of 100 jaar met tevredenheid naar kunnen kijken". Hoe oud zal zij willen worden ?